

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови**

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«МЕДІАЛІНГВІСТИКА»
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма: Українська мова та література

Спеціальність: 035 Філологія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Мова навчання: українська

Розробник: кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови Струк Іванна Михайлівна

Профайл викладача: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=GDnOJWkAAAAJ&hl=uk>
http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=196

Контактні телефони: +380663078283

E-mail: iv.struk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=5075>

Консультації онлайн-консультації: середа з 16.00 до 17.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Медіалінгвістика є сучасною галуззю мовознавства, яка спрямована на комплексне вивчення особливостей медіадискурсу та медіатексту. Дисципліна «Медіалінгвістика» допоможе студентам-магістрантам I року навчання філологічного факультету спеціальності 035 «Філологія» (ОП «Українська мова та література»), здобути навички аналізу та написання медіатекстів у різних жанрах ЗМІ. Актуальність вивчення медіалінгвістики обумовлена тим, що медіатексти (тексти засобів масової інформації) мають виразне практичне застосування і на сьогодні є одними з найбільш затребуваних у сучасному суспільстві.

Вивчення курсу «Медіалінгвістика» допоможе студентам засвоїти поняття «медіадискурс» та «медіатекст»; знати основні характеристики, стратегії і тактики медіадискурсу; основні категорії та композиційні елементи медіатексту; жанрове різноманіття медіатекстів; ознайомитися з методами дослідження медіатексту; навчитися критично мислити та інтерпретувати мовленнєве повідомлення, враховуючи засади медіалінгвістики; здійснювати лінгвістичний аналіз медіатексту; визначати роль мовних одиниць різних рівнів у досягненні комунікативної прагматики медіатексту; послуговуватися медіалінгвістичними технологіями при створенні висловлення; аналізувати функціонально-стилістичний і комунікативно-прагматичний ресурс сучасної медіакомунікації; оцінити стилістичні можливості мовних одиниць різних рівнів у жанрових модифікаціях масмедіа.

Навчальна дисципліна розширить можливості випускників для подальшого працевлаштування.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення студентів із найновішими досягненнями і проблемами медіалінгвістики, особливостями сучасного медіадискурсу та медіатексту, медіалінгвістичними технологіями задля формування вмінь та навичок здійснення аналізу медіатексту у лінгвостилістичному аспекті, що допоможе майбутнім фахівцям уникнути можливих лексичних, морфологічних і синтаксичних помилок в усному й писемному медіатексті.

3. Завдання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

4. Пререквізити. Теоретичною базою вивчення курсу є навчальні дисципліни: «Загальне мовознавство», «Досягнення і проблеми українського мовознавства».

5. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

ПР 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПР 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПР 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПР 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Медіалінгвістика»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	1	1	3	90	16	14			60	-	залік	
Заочна	1	1	3	90	4	4			82	-	залік	

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. <i>«Медіалінгвістика як наука»</i>														
Тема 1. Медіалінгвістика: основні завдання та актуальні проблеми. Історія становлення медіалінгвістики	12	2	2			8	12						12	
Тема 2. Медіадискурс та медіатекст. Методи аналізу медіатексту.	12	2	2			8	12	2					10	
Тема 3. Основні характеристики масової комунікації.	10	2	1			7	10						10	
Тема 4. Жанрові вияви сучасних медіа: лінгвістичний аспект.	11	2	2			7	11		2				9	
Разом за ЗМ 1	45	8	7			30	45	2	2				41	
Змістовий модуль 2. <i>«Медіатекст як поняття медіалінгвістики»</i>														
Тема 5. Медіатекст як основа редакторської діяльності	11	2	2			7	11	2					9	

Тема 6. Стилiстичне використання мовних засобiв в медiйних текстах	12	2	2			8	12		2			10
Тема 7. Лiнгвiстична експертиза масмедiйного тексту.	10	2	1			7	10					10
Тема 8. Медiалiнгвiстичнi технологiї впливу в рiзних функцiонально-жанрових типах медiатекстiв.	12	2	2			8	12					12
Разом за ЗМ 2	45	8	7			30	45	2	2			41
Усього годин	90	16	14			60	90	4	4			82

6.2.1 Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	Лiнгвiстичнi стратегiї i тактики сучасної медiакомунiкацiї.	2	
2	Екстра- та iнтралингвальнi чинники в медiакомунiкацiї.	2	
3	iнтернет як нова мовна реальнiсть масової комунiкацiї.	1	
4	Новi жанри медiа в суспiльнiй комунiкацiї	2	2
5	Редакторський аналіз тексту. Текст як поняття семiотики i культурологiї.	2	
6	Стилiстика теле- та радiомовлення (вимоги до лексико-фразеологiчного складу, морфолого-синтаксичних рис радiомовлення, їх вiдповiднiсть публiцистичному стилевi; позамовнi чинники стилiстики теле- та радiомовлення)	2	2
7	Публiцистичнiсть, iнформацiйнiсть та стилiстична нормативнiсть медiатекстiв.	1	
8	Манiпулятивний потенцiал мови в рiзних функцiонально-жанрових типах медiатекстiв (новинах, публiцистицi, аналітицi, рекламi). Концепцiя медiйної грамотностi.	2	
Разом:		14	4

6.2.2. Змiст завдань для самостiйної роботи

№ п/п	Назва теми	Кiлькiсть годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1.	Вибiр мови та самопрезентацiя в соцмережах (пiдготовка допису для соцiальних мереж про медiалiнгвiстику)	8	12
2	Особливостi використання мови ЗМi (пiдготовка усного повiдомлення).	8	10
3	Медiатексти та цiнностi суспiльства (реферативна доповiдь).	7	10
4.	Поняття «медiаiндустрiя» та «аудиторiя».	7	9
5.	ЗМi в епоху iнтернету	7	9
6	Орфоепiчнi норми та причини порушення в мовленнi журналістiв на теле- та радiоканалах.	8	10
7.	Функцiї заголовка в медiатекстi.	7	10
8.	Типи медiатекстiв та манiпуляцiї в них (створення плаката/iнфографiки).	8	12
Разом		60	82

7. Форми і методи навчання. Вивчення курсу передбачає застосування таких **методів:** 1) за джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні:* обговорення проблемних питань, виконання тестових завдань; 2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні; 3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, продуктивні, пошукові, дослідницькі; 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: виконання індивідуальних навчальних проєктів. 5) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Курс «Медіалінгвістика» передбачає такі **форми навчання:** активні практичні заняття, бесіда, презентації індивідуальних завдань, підготовка інформаційних плакатів, інфографіки, робота з медіатекстами різних жанрів (лінгвістичний аналіз), редагування медійних текстів.

8. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- тестові завдання;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- опрацьовані медіатексти.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: індивідуальні завдання; виконання тестових завдань; аналіз теоретичних відомостей, володіння термінологічним словником дисципліни, участь у дискусії, презентація проєкту (ІНДЗ) тощо)

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Студенти мають можливість отримати бали за такі види робіт:

- індивідуальні завдання – 10 балів;
- тестові завдання – 20;
- лінгвістичний аналіз медійних текстів – 10 балів;
- робота на практичних заняттях – 10 балів;
- редагування медійних текстів – 10 балів;
- іспит (усна та письмова частини) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
12	13	12	13	12	13	12	13		

9. Рекомендована література

9.1. Базова (основна)

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити/ за заг. Ред. О. Сербенької. Львів, 2017. 304 с.
2. Головашук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. К.: Либідь, 2013.
3. Кудрявцева Л. О., Дядечко Л. П., Дорофєєва О. М., Філатенко І. О., Черненко Г. А. Сучасні аспекти дослідження масмедійного дискурсу: експресія – вплив – маніпуляція. *Мовознавство*. 2005. №1. С. 58–66.
4. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2013. С. 36–37.
5. Реклама та PR у масовоінформаційному просторі / Т. Ю. Ковалевська, Н. В. Кондратенко, Н. В. Кутуза [та ін.]; за заг. ред. О. В. Александров. Одеса: Астропринт, 2009. 397 с.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К. 2008. 712 с.
7. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2014.
8. Сучасні аспекти дослідження масмедійного дискурсу: експресія – вплив – маніпуляція. Л. О. Кудрявцева, Л. П. Дядечко, О. М. Дорофєєва [та ін.]. *Мовознавство*. 2005. № 1. С. 58–66.
9. Теорія медіалінгвістики : підручник / Лариса Шевченко, Дмитро Сизонов / за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.
10. Чемеркін С. Г. Публіцистичний стиль української мови в Інтернеті. *Українознавство*. 2008. № 4. С. 220–224.

9. 2. Додаткова

1. Зикун Н. І. Культура мови ЗМІ і рівень довіри до медіатекстів. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Філологічні науки. 2012. Вип. 31. С. 63–66.
2. Суська О. О. Розвиток інформаційно-комунікативних теорій мас-медіа та вивчення впливу інформаційного простору на особистість людини. *Слово. Символ. Текст: збірник наукових праць*. К.: ИПЦ «Київський університет», 2006. С. 211–226.
3. Фіголь Н. М. Новотвори на сторінках сучасної періодики. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: зб. наук. пр.* К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. Вип. 15. С. 99–103.
4. Чемеркін С. Г. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика: зб. наук. пр.* К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. Вип. 19. С. 111–116.
5. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси / С. Г. Чемеркін. – К., 2009. – 240 с. 38.
6. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика в сучасній Україні: аналіз ситуації. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2013. Вип. 26. С. 3–12.
7. Шкіцька І. Ю. Маніпулятивні тактики позитиву: лінгвістичний аспект: [монографія] / За наук. ред. В. М. Бріцина. Київ: ВД Дмитра Бурого, 2012.

9.3. Електронні інформаційні ресурси

1. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2014. № 2. С. 136–141. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2014_2_28.pdf
2. Потятиник У. Типи функціонування інтертексту у медіадискурсі. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_5/statti/52.pdf

3. Чайковська О. Ю. Особливості сучасного медіатексту: стаття/ Чайковська О.Ю. Київ, 2014. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
4. Шевченко Л., Сизонов Д. Критерії диференціації усного та писемного тексту в лінгвоекспертизі. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2021. Вип. 42. С. 28–42. URL: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2021.42.28-42>
5. Шубенко Н. О. Аудіовізуальний медіатекст: специфіка, структура, властивості. Режим доступу: URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2012_1/30.pdf.
6. Яцимирська М. Г. Медіатекст як продукт журналістської творчості (психолінгвістичний аналіз логічного сприйняття та емоцій). *Вісник Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2007. Вип. 30. URL: http://www.lnu.edu.ua/faculty/jur/publications/visnyk30/Visnyk%2030_P4_01_Jatsymirska.pdf.